

3. Розпорядження КМУ «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» № 145-р від 15.03.2006 р. //Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] . – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/145-2006-%D1%80>

4. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. Наказ Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=97980.

5. Енергетична галузь України: підсумки 2016 року/ К. Маркевич, А. Чернова, Г. Пашкова, Т. Овсяник. – К.: Заповіт, 2017. –164с.

6. Халатов А.А. Енергетична безпека України: чи є запас міцності? / А. Халатов // Вісн. НАН України. – 2017. – №9. – С.23-32.

Василь ЗДРЕНИК

к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного управління,
Тернопільський національний економічний університет

Назар РЕШЕТУХА

студент спеціальності «Менеджмент»,
Тернопільський національний економічний університет

ГЕНЕЗИС УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМ ПОСТАЧАнням І ЙОГО СУЧАСНІ СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Порівняно нещодавно в більшості розвинених країн світу підприємства «відкрили» для себе сферу матеріально-технічного постачання і почали активно цікавитися нею, як науково-організованою системою. По суті це відображає процес бурхливого розвитку інформаційних технологій, а також теорії і практики менеджменту. Матеріально-технічне постачання завжди виконувало функції, які не мали першорядного значення, але які є абсолютно необхідними для виробництва і реалізації продукції.

В останні роки головним чинником виживання будь-якого промислового підприємства стає зниження загально-фірмових (загальновиробничих і адміністративних) витрат. Реальну економію капіталу та зниження витрат можна формувати за рахунок поліпшення управління матеріально-технічним забезпеченням і вдосконалення процесів постачання. Саме це призводить до зниження закупівельних цін

на ресурси та послуги.

Підвищення ефективності матеріально-технічного постачання особливо актуальне для матеріаломістких підприємств, у структурі витрат яких на частку основних і допоміжних матеріалів припадає 60%-80% всіх витрат на виробництво. Такий значний обсяг коштів, вкладених у матеріальні ресурси, надає проблемі ефективного управління матеріально-технічним постачанням на сучасних промислових підприємствах першорядну важливість. Вона висувається на перший план, стаючи одним із стратегічних завдань, що стоять перед підприємством.

Результати аналізу процесів управління матеріально-технічним постачанням на вітчизняних промислових підприємствах дозволяють стверджувати, що стратегії управління постачанням, які використовуються в даний час не відповідають повною мірою ринковим принципам господарювання. Підвищення ефективності управління матеріально-технічним постачанням не розглядається як резерв економічного зростання підприємства.

До Першої світової війни (1914-1918) більшість компаній вважали функцію зі здійснення закупівель в основному роботою клерків. При цьому в період між Першою світовою війною і Другою світовою війною (1939-1945) успіх фірми не залежав від того, чим саме вона торгувала, оскільки ринок був майже необмежений. Навпаки, здатність отримати від продавців сировину, товари та послуги, необхідні для підтримки роботи фабрик і заводів, була головною складовою успіху компанії. Підвищення уваги до організації, політики та процедури закупівель стало визнанням функції управління закупівлями як важливого аспекту управлінської діяльності. Протягом 50-60-их років ця сфера діяльності компаній продовжувала розвиватися і набувати конкретної форми, стаючи все більш досконалою. Разом з тим зростала і кількість людей достатньо підготовлених і компетентних для прийняття рішень щодо закупівлі товару.

На початку 70-х років компанії зіткнулися з двома основними проблемами:

- недостатнім забезпеченням майже всіма основними видами сировини, необхідними для функціонування підприємства;
- дуже швидким, з часу закінчення Другої світової війни, зростанням

цін.

У більш пізній період, зокрема влітку 1973 року, ембарго на постачання нафти з Близького Сходу призвело до нестачі цього виду сировини і зростання цін на нього. Такий розвиток подій змістив акцент у бік відділу закупівель, покликаного купувати необхідні товари за реалістичним цінами, що часто визначало успіх чи невдачу діяльності фірми. Це знову звернуло увагу вищого керівництва компаній на ключову роль закупівель. На початку 90-х років стало ясно, що компанії повинні ефективно й раціонально виконувати функцію закупівель та постачання, якщо вони мають намір успішно конкурувати на міжнародному і внутрішньому ринках. Оскільки витрати на матеріали, які закуповувалися в більшості компаній у багато разів перевищували витрати на працю та інші витрати, то вдосконалення функції постачання могло забезпечити постійний контроль і зниження витрат.

У таблиці 1 показано еволюцію управління постачанням від "ери клерків" через перехідний період до "ери стратегів". Сучасні умови господарювання зумовлюють поступовий перехід від оборонної стратегії (яка виникла в результаті необхідності в змінах для збереження конкурентоспроможності), до наступальної (при якій компанія застосовує творчий підхід при виконанні завдань з постачання і досягненню своїх короткострокових і довгострокових цілей).

Ряд компаній змінює назву функції з управління закупівлями на управління постачанням для того, щоб відобразити перехід від тактичної функції забезпечення разової угоди до стратегічної, орієнтованої на процес.

Таблиця 1

Еволюція функції управління закупівель та постачанням

До 1939 р.	Ера клерків
1940-1949 р.р.	Друга світова війна
1950-1969 р.р.	Управлінський акцент
1970-1989 р.р.	Стратегія закупівель
1990-2000 р.р.	Інтеграція в корпоративну стратегію
2001- до сьогодні	Подальша інтеграція функцій управління постачанням і загального управління бізнесом на основі сучасних концепцій

З метою підвищення ефективності процесу матеріально-технічного постачання цим процесом потрібно управляти, тобто розробляти й

застосовувати сукупність принципів, методів, засобів і форм управління. Управління матеріально-технічним забезпеченням – це одна з найважливіших функцій управління, яка, в свою чергу, вимагає застосування планування, організації, керівництва і контролю.

В економіці існує більше тисячі визначень поняття «управління». Ми ж вважаємо, що наступне визначення є найбільш вдалим. Управління – це сукупність впливів на стан системи, який дозволяє досягати необхідних характеристик даної системи.

Слід зазначити, що управління забезпеченням ресурсів виділяється серед численних областей управління в економіці, як досить відокремлений предмет, тому за аналогією можна визначити, що управління матеріально-технічним постачанням – це сукупність впливів на процес постачання, які дозволяють досягати необхідних характеристик даного процесу.

Проблема досягнення найраціональнішого руху сировини, матеріалів та готової продукції завжди була предметом пильної уваги. Перехід до економіки ринкового типу вимагає використання нових методів і технологій доставки товарів, котрі базуються на концепціях логістики. Новизна логістики полягає в тому, що міняються пріоритети в господарській практиці підприємств і центральне місце відводиться не управлінню виробництвом, а управлінню потоковими процесами, тобто застосовується всебічний комплексний підхід до питань руху матеріальних цінностей в процесі відтворення.

Кожний фрагментарний спосіб управління матеріальними потоками дає свій ефект. Інтеграція ж всіх функцій, їх збалансованість і координація різного роду (завантаження виробничих потужностей та потужностей закупівель і збуту, фінансових та інформаційних відносин і т.п.), дозволяє отримати загальний результат діяльності, що перевищує суму окремих ефектів – так званий синергетичний ефект.